

**ΙΩΑΝΝΑ
ΖΩΤΟΥ**

**ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΥΤΥΧΙΑ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

- **ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ**
- **ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ
ΚΕΙΜΕΝΩΝ**
- **ΘΕΩΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ**
- **ΘΕΩΡΙΑ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ**
- **ΑΣΚΗΣΕΙΣ**
- **ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ**
- **ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ**
- **ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΣΠΟΥΔΩΝ & ΒΙΒΛΙΩΝ 2026-2027**

ISBN: 978-618-87969-7-3

ΙΩΑΝΝΑ ΖΩΤΟΥ – ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΥΤΥΧΙΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Εκδόσεις: Φιλολογικό σχολείο

Επιμέλεια: Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη

Διεύθυνση/ Κεντρική Διάθεση: Πάτμου 20, Χολαργός 15562

Τηλ:+30 210 6544033

Email: info@filologikosxoleio.gr

Website/ e-shop: filologikosxoleio.gr

ISBN: 978-618-87969-7-3

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας αποτελεί για κάθε νέο μαθητή και νέα μαθήτρια ένα ταξίδι στο χρόνο· ένα ταξίδι που δεν περιορίζεται στις λέξεις, αλλά απλώνεται σε έναν ολόκληρο κόσμο σκέψης, πολιτισμού και αξιών. Οι σελίδες αυτού του βιβλίου σκοπό έχουν να ανοίξουν μια πύλη προς τον πνευματικό πλούτο της αρχαιότητας, παρουσιάζοντας τα κείμενα, τις έννοιες και τις γνώσεις που θεμελίωσαν τη γλωσσική και πολιτισμική μας ταυτότητα.

Με σεβασμό στη μακραίωνη παράδοση της ελληνικής γλώσσας —μιας γλώσσας που ακούγεται αδιάλειπτα για χιλιάδες χρόνια— το βιβλίο αυτό επιδιώκει να συνδέσει τον μαθητή με την ουσία της: την ακρίβεια της έκφρασης, τη δύναμη της σκέψης, τον πλούτο των νοημάτων και την καλλιέργεια του ήθους. Κάθε ενότητα, κάθε κείμενο και κάθε άσκηση έχουν επιλεγεί ώστε να οδηγούν βαθμιαία στη βαθύτερη κατανόηση όχι μόνο της γλώσσας, αλλά και του πολιτισμού που τη γέννησε.

Παράλληλα, ο μαθητής και η μαθήτρια έρχεται σε επαφή με τον τρόπο ζωής των αρχαίων Ελλήνων. Με αυτόν τον τρόπο η γλώσσα παύει να είναι απλώς ένα αντικείμενο που αφορά μόνο το σχολείο και γίνεται ζωντανή γέφυρα που ενώνει τον σημερινό νέο και νέα με τους ανθρώπους που διαμόρφωσαν την ιστορία.

Στις σελίδες του βιβλίου θα βρείτε:

- Τη μετάφραση των κειμένων κάθε ενότητας
- Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου
- Θεωρία γραμματικής και συντακτικού κάθε ενότητας
- Επιπλέον ασκήσεις σε κάθε ενότητα με πλήρεις απαντήσεις

Ελπίζω το βιβλίο αυτό να σας συνοδεύσει με τρόπο δημιουργικό στη γνωριμία σας με την αρχαία ελληνική γραμματεία, να καλλιεργήσει τη σκέψη σας και να σας εμπνεύσει να αναζητήσετε, πέρα από τις λέξεις, τις αλήθειες και τα ιδανικά που παραμένουν διαχρονικά.

Καλή μελέτη και καλό ταξίδι στον κόσμο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Ιωάννα Ζώτου

Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η	9
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	9
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	12
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	14
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	14
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	16
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	17
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	18
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	22
ΕΝΟΤΗΤΑ 3η	29
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	29
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	31
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	33
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	34
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	35
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	36
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	38
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	42
ΕΝΟΤΗΤΑ 4η	48
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	48
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	51
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	52
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	53
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	54
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	55
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	56
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	58
ΕΝΟΤΗΤΑ 5η	63
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	63
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	66
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	68
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	69
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	71
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	71
Γ2. ΣΥΝΤΑΞΗ	75
Γ2. ΣΥΝΤΑΞΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	76

ΕΝΟΤΗΤΑ 6η	79
Α.ΚΕΙΜΕΝΟ	79
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	80
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	81
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	82
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	85
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	85
Γ.ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	86
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	92
ΕΝΟΤΗΤΑ 7η	96
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	96
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ>	98
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	100
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	101
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	103
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	105
ΕΝΟΤΗΤΑ 8η	107
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	107
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	109
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	111
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	112
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	113
Γ2. ΣΥΝΤΑΞΗ	113
Γ2. ΣΥΝΤΑΞΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	116
ΕΝΟΤΗΤΑ 9η	120
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	120
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	122
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	123
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	125
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	126
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	127
Γ. ΣΥΝΤΑΞΗ	128
Γ. ΣΥΝΤΑΞΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	131
ΕΝΟΤΗΤΑ 11η	134
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	134
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	137
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	138
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	139

B2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	140
B2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	140
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	141
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	142
ΕΝΟΤΗΤΑ 12η	145
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	145
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	147
B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	149
B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	150
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	151
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	153
ΕΝΟΤΗΤΑ 13η	157
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	157
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	160
B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	161
B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	162
Γ.ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	163
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	165
ΕΝΟΤΗΤΑ 16η	168
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	168
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	170
B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	171
Γ1.ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	172
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	173
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ	175
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η	175
B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	175
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	176
B2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	177
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	179
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	179
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	188
ΕΝΟΤΗΤΑ 3η	191
B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	191
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	192
B2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	193
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	195
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	195

ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	200
ΕΝΟΤΗΤΑ 4η	206
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	206
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	207
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	208
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	209
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	210
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	216
ΕΝΟΤΗΤΑ 5η	218
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	218
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	219
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	220
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	224
Γ2. ΣΥΝΤΑΞΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	225
ΕΝΟΤΗΤΑ 6η	229
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	229
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	230
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	231
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	232
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	233
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	237
ΕΝΟΤΗΤΑ 7η	240
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	240
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	242
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	243
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	244
ΕΝΟΤΗΤΑ 8η	248
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	248
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	249
Γ2. ΣΥΝΤΑΞΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	249
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	252
ΕΝΟΤΗΤΑ 9η	256
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	256
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	257
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	258
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	259
Γ. ΣΥΝΤΑΞΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	260
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	262

ΕΝΟΤΗΤΑ 11η	265
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	265
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	266
Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	266
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	267
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	267
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	270
ΕΝΟΤΗΤΑ 12η	272
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	272
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	273
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	274
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	277
ΕΝΟΤΗΤΑ 13η	279
Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	279
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	280
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	280
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	282
ΕΝΟΤΗΤΑ 16η	285
Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	285
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	286
ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	292
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	293

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

«Το τέχνασμα του Θεμιστοκλή»

Πρωτότυπο	Μετάφραση
<p>Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὁ στόλος τῆ Ἀττικῆ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος τοὺς πέριξ ἀπέκρυσεν αἰγιαλοὺς, πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν Ἴσθμόν. Ἔνθα δὴ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐβουλεύετο καὶ συνετίθει τὴν περὶ τὸν Σίκιννον πραγματείαν. Ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκιννος, αἰχμάλωτος, εὖνους δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ παιδαγωγός.</p> <p>Τοῦτον ἐκπέμπει πρὸς τὸν Ξέρξην κρύφα, κελεύσας λέγειν ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός αἰρούμενος τὰ βασιλέως ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας,</p> <p>καὶ διακελεύσεται ἐν ᾧ ταραττονται τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες ἐπιθέσθαι καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν. Ταῦτα δ' ὁ Ξέρξης ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα δεξάμενος, ἦσθη καὶ εὐθὺς ἐξέφερε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν νεῶν διακοσίαις ναυσὶν ἀναχθέντας ἤδη διαζῶσαι τὰς νήσους,</p>	<p>Ἀλλά ὅταν ὁ στόλος των εχθρών, πλησιάζοντας στην Ἀττική ἀπὸ τὴν πλευρά του Φαλήρου, έκρυσε τις γύρω παραλίες, πάλι οἱ Πελοποννήσιοι φοβισμένοι σκέφτονταν ν' αποπλεύσουν για τον ἰσθμό της Κορίνθου. Ἐνῶ λοιπὸν ἔτσι εἶχε ἡ κατάσταση, ὁ Θεμιστοκλῆς σκεφτόταν καὶ κατὰστρωνε το θέμα με τον Σίκιννο. Ἦταν ὡς πρὸς τὸ γένος ὁ Σίκιννος Πέρσης, αἰχμάλωτος, ἀλλὰ φιλικός (αγαπητός) στον Θεμιστοκλή καὶ επιτηρητὴς των παιδιῶν του. Αὐτόν, λοιπὸν, στέλνει κρυφά στον Ξέρξη, ἀφοῦ τον διέταξε να πει ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ στρατηγός των Ἀθηναίων, παίρνοντας τὸ μέρος του Πέρση βασιλιά, στέλνει πρῶτος ὡς πληροφορία σε αὐτόν ὅτι οἱ Ἕλληνες προσπαθοῦσαν να δραπετεύσουν, καὶ τον συμβουλεύει, ἐνῶ βρίσκονται σε σύγκυση, χωρὶς τὸ πεζικό, να τους επιτεθεῖ καὶ να ἐξοντώσει τὴ ναυτικὴ τους δύναμη. Ὁ Ξέρξης, ἐπειδὴ δέχτηκε αὐτὰ πιστεύοντας ὅτι εἶχαν λεχθεῖ με φιλικὴ διάθεση, ευχαριστήθηκε καὶ ἀμέσως ἔδωσε διαταγή στους κυβερνήτες των</p>

ὄπως ἐκφύγοι μηδεὶς τῶν πολεμίων.	πλοίων, αφού αποπλεύσουν με διακόσια πλοία, να περικυκλώσουν τα νησιά, για να μην ξεφύγει κανείς από τους εχθρούς.
-----------------------------------	--

Πλούταρχος, *Βίοι Παράλληλοι*, *Θεμιστοκλῆς* 12.2-6

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Νοηματική απόδοση κειμένου

Στο κείμενο αυτό ο ιστορικός Πολύβιος αναφέρεται στα προσόντα που έχει ένας άνδρας ενάρετος, αλλά και στα προσόντα που πρέπει να έχει ένας ιστορικός. Αυτός διακρίνεται για την αγάπη του προς τους φίλους και την πατρίδα του. Ακόμα μισεί τους ίδιους εχθρούς που μισούν και οι φίλοι του και αγαπάει τους φίλους μαζί με τους φίλους του. Όμως, όταν κάποιος αποφασίζει να γράψει ιστορία, πρέπει να τα ξεχάσει όλα αυτά. Τότε είναι υποχρεωμένος, όταν το απαιτούντα γεγονότα, να είναι πολύ σωστός και αντικειμενικός. Ακόμα και τους εχθρούς του επιβάλλεται να επαινεί, όταν πρέπει, και να κατηγορεί ακόμα και τους πιο στενούς συγγενείς του, όταν οι πράξεις τους δεν είναι οι σωστές. Η ιστορία είναι μια μεγάλη αλήθεια, λέει ο Πολύβιος, κι αν λείπει η αλήθεια, η ιστορία θα είναι μια διήγηση χωρίς κανένα όφελος.

Ερωτήσεις Κατανόησης:

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Ποιες είναι οι υποχρεώσεις ενός φίλου προς τους συντρόφους του, σύμφωνα με τον Πολύβιο;

Σύμφωνα με τον Πολύβιο, οι υποχρεώσεις ενός φίλου προς τους συντρόφους του είναι ότι οφείλει να αγαπάει τόσο πολύ τους φίλους του, ώστε να φτάνει στο σημείο να έχει τους ίδιους φίλους και εχθρούς με αυτούς. Έχει τη δέσμευση, δηλαδή, να συνδέεται μαζί τους και στο μίσος προς τους εχθρούς και στην αγάπη του προς τους φίλους. Πρέπει να δείχνει επιείκεια και ανοχή προς τα σφάλματά τους και να μην είναι πολύ αυστηρός και σκληρός γιατί η φιλία είναι μια μορφή αγάπης που ξέρει να συγχωρεί και να ανέχεται. Φυσικά, χρέος του είναι να τους δείχνει τα λάθη τους, να τους συμβουλεύει το σωστό και να τους αποτρέπει από άλλες παρόμοιες πράξεις στο μέλλον.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Πώς πρέπει να αντιμετωπίζει ο ιστορικός τα πρόσωπα για τα οποία κάνει λόγο στο έργο του;

Ο ιστορικός πρέπει να αντιμετωπίζει τα πρόσωπα για τα οποία κάνει λόγο στο έργο του με αντικειμενικότητα. Πρέπει με θάρρος να επαινεί και να τιμά ακόμα και με τους μεγαλύτερους επαινούς τους εχθρούς για τα κατορθώματά τους. Επίσης, οφείλει να κρίνει με αυστηρό τρόπο τους φίλους του για τα σφάλματά τους. Οφείλει να κρατάει απόσταση από προσωπικές συμπάθειες ή αντιπάθειες και να μην παρασύρεται από συναισθηματισμούς γιατί η κύρια αποστολή του είναι μόνο η αναζήτηση της αλήθειας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Ποιες συνέπειες έχει για την ποιότητα του ιστορικού η μη τήρηση των προϋποθέσεων που εκθέτει ο Πολύβιος;

Σε περίπτωση που ο ιστορικός δεν τηρεί τις παραπάνω προϋποθέσεις, η ιστορία που γράφει μετατρέπεται σε ανάγνωσμα χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Και φέρνει το εξής παράδειγμα: όπως ακριβώς ένα ζώο αχρηστεύεται όταν χάσει την όρασή του, έτσι και η ιστορία, αν αφαιρεθεί από αυτήν η αλήθεια, μετατρέπεται σε ένα παραμύθι. Η ανεύρεση της αλήθειας είναι η βασική αρχή της ιστοριογραφίας. Όταν λοιπόν δεν τηρείται αυτή, η ιστορία γίνεται ανώφελο ανάγνωσμα, που παρασύρει τον αναγνώστη και τον βυθίζει στη βαθιά άγνοια.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Είναι τα σύγχρονα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ο γραπτός και ο ηλεκτρονικός τύπος) πηγή αξιόπιστων ιστορικών στοιχείων, που θα αξιοποιήσει ο ιστορικός της εποχής μας; Πιστεύετε ότι πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει ο Πολύβιος; Να αναφέρετε συγκεκριμένα παραδείγματα από την εμπειρία σας.

Ασφαλώς τα ΜΜΕ αποτελούν ιστορική πηγή γιατί καταγράφουν γεγονότα, από τα οποία αργότερα ο ιστοριογράφος μπορεί να αντλήσει στοιχεία για τη συγγραφή της αντίστοιχης ιστορικής περιόδου. Όμως στην πραγματικότητα η εύρεση της αλήθειας εξακολουθεί να είναι μια δύσκολη υπόθεση γιατί οι σκοπιμότητες και τα συμφέροντα δεν αφήνουν ανεπηρέαστη την κρίση. Δύσκολα τα ΜΜΕ πληρούν τις προϋποθέσεις που αναφέρει ο Πολύβιος. Γι' αυτό και ο ιστορικός δέχεται με επιφύλαξη όλες αυτές τις μαρτυρίες και πληροφορίες, τις εξετάζει και ύστερα καταλήγει σε οριστικά συμπεράσματα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1ο παράλληλο >

Όντως, όταν κανείς αναλαμβάνει το έργο του ιστοριογράφου, οφείλει να ξεχάσει την αγάπη και το μίσος: συχνά πρέπει να στολίζει τους εχθρούς του με τους μεγαλύτερους επαίνους, όταν τα γεγονότα το επιβάλλουν, κι επίσης να ελέγχει τους πιο αγαπητούς, όταν αυτό υποδεικνύουν οι λανθασμένες πράξεις τους. Γι' αυτό ακριβώς δεν πρέπει να διστάζει ούτε τους φίλους να κατηγορεί ούτε και τους εχθρούς να εγκωμιάζει.

2ο παράλληλο >

Και πιστεύει ότι, όπως η ευστροφία είναι απαραίτητη στη ρητορική και η μυθοπλασία στην ποίηση, έτσι ακριβώς απαιτείται και η αλήθεια για την ιστορική συγγραφή. Γι' αυτό, με βάση αυτή την αρχή, δεν απέκρυψε τα σφάλματα και τις αποτυχίες ακόμα και των πιο οικείων του, αλλά έγραψε τα πάντα με κάθε ακρίβεια, όπως πράγματι έγιναν, είτε καλά είτε κακά.

3ο παράλληλο >

Τέτοιου είδους, λοιπόν, κατά τη γνώμη μου, να είναι ο ιστοριογράφος- άφοβος, αδωροδόκητος, ελεύθερος, φίλος της ελευθεροστομίας και της αλήθειας, όπως ο κωμικός υποστηρίζει λέγοντας «τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη» χωρίς να αποδίδει κάτι (σε κάποιον) από μίσος ή φιλία και χωρίς να λυπάται ή να νιώθει συμπόνια ή να ντρέπεται ή να δειλιάζει, ίσος δικαστής (προς όλους), καλοπροαίρετος με όλους μέχρι το σημείο να μην

παραχωρεί σε κάποιον περισσότερο απ' όσα πρέπει, ξένος και χωρίς πατρίδα στα βιβλία του, ανεξάρτητος, χωρίς να βρίσκεται κάτω από την εξουσία κάποιου βασιλιά, χωρίς να σκέφτεται τι εντύπωση θα σχηματίσει ο ένας ή ο άλλος, αλλά παραθέτοντας τι έχει γίνει.

Ερωτήσεις Κατανόησης:

Ποια κοινά σημεία παρουσιάζουν οι απόψεις που διατυπώνονται στα παράλληλα κείμενα και στο κείμενο της ενότητας:

Τα κοινά σημεία στα παράλληλα κείμενα και στο κείμενο της ενότητας είναι τα εξής: και τα τέσσερα κείμενα αναφέρονται στο χρέος του ιστορικού, στην ευθύνη αυτού που μελετά τα ιστορικά γεγονότα και γράφει τα ιστορικά βιβλία. Και για τον Πολύβιο και για την Άννα Κομνηνή και για τον Προκόπιο και για τον Λουκιανό ο ιστορικός οφείλει να είναι αντικειμενικός σε αυτά που γράφει. Όλα τα κείμενα τονίζουν ότι πρέπει να υπηρετεί την αλήθεια με πίστη, συνέπεια και υπευθυνότητα. Δεν πρέπει να γράφει με βάση τα συναισθήματά του για ένα ιστορικό γεγονός. Άρα το μοναδικό του κριτήριο πρέπει να είναι η αναζήτηση και η καταγραφή της αλήθειας.

- Ποιες είναι οι αρετές του χρηστού πολίτη, κατά τον Πολύβιο, στην καθημερινή του ζωή;
- Πότε κανείς οφείλει να ξεχάσει αυτές τις αρετές;
- Ποιες αρετές οφείλει να έχει ο ιστορικός απέναντι στους εχθρούς και στους φίλους, και πότε;
- Πώς παρομοιάζεται η ιστορία όταν λείπει η αρετή της αλήθειας;
- Πώς καταντά τότε η ιστορία; Να γράψετε τη σχετική φράση του κειμένου.
- Ποια είναι η κύρια αρετή ενός ιστορικού;

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

καλλίκομος = αυτός που έχει ωραία μαλλιά
καλλίπαις = αυτός που έχει όμορφα παιδιά
καλλίνικος = αυτός που κατέκτησε μια ένδοξη νίκη, ο θριαμβευτής
καλλιστέφανος = αυτός που έχει στεφανωθεί με ωραίο στεφάνι
καλλιπάρης = αυτός που έχει ωραία μάγουλα
το κάλλος = η ομορφιά
η καλλονή = η ομορφιά, η πολύ όμορφη γυναίκα
το καλλιστείον = βραβείο ομορφιάς, διαγωνισμός ομορφιάς
καλοήθης = αγαθός, ενάρετος (για νόσο: δεν αποτελεί σοβαρή απειλή υγείας)
η καλοκαγαθία = η καλοσύνη, ευπιστία(αντ > **κακία, πονηριά**)
καλλιεπής = αυτός που μιλάει όμορφα
η καλλιέπεια = κομψότητα στον προφορικό και στον γραπτό λόγο, ευφράδεια(συν : **καλλιλογία**)
καλλωπίζω = ομορφαίνω κάποιον ή κάτι
καλλίφωνος = αυτός που έχει ωραία φωνή(συν > **εὔφωνος / αντ > κακόφωνος, παράφωνος**)
η καλλιφωνία = η ευφωνία(αντ > **κακοφωνία**)
καλλιγραφῶ= γράφω ωραία γράμματα
καλλιτεχνία = η υψηλή δημιουργία
καλλιεργῶ= δουλεύω με φροντίδα τη γη, κάνω κάτι να αναπτυχθεί
καλοσύνη =η διάθεση του καλού ανθρώπου, αγαθότητα, ευεργεσία (αντ > **κακία**)
καλοσυνάτος = πράος, ήπιος (αντ > **κακότροπος, δύστροπος**)
καλοδέχομαι = δέχομαι κάποιον με ιδιαίτερη χαρά
καλοθρεμμένος =παχύς
καλλολογικός = αυτός που σχετίζεται με την ωραία έκφραση
καλοπιάνω =κολακεύω κάποιον για να πετύχω κάτι (αντ > **αποπαίρνω**)
καλόπιστος = καλοπροαίρετος(αντ > **κακόπιστος**)
καλοπροαίρετος =αυτός που έχει καλή διάθεση, φιλικός (αντ > **κακοπροαίρετος**)
καλορίζικος = ο τυχερός(συν > **γουρλής / αντ > κακορίζικος, γρουσουζής**)
καλοπέραση =άνετη και ευχάριστη ζωή, χωρίς στερήσεις (συν > **καλοζωία / αντ > κακοπέραση**)
καλλιμάρμαρος = αυτός που έχει παρασκευαστεί με ωραία μάρμαρα

B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να συμπληρώσετε τις προτάσεις επιλέγοντας τις κατάλληλες λέξεις από τον λεξιλογικό πίνακα:

- Η ανησυχία του ασθενούς έληξε, όταν έμαθε ότι ο όγκος ήταν _____.
- Τον πρότειναν για το διαγωνισμό τραγουδιού, γιατί είναι εξαιρετικά _____.
- Του αρέσει η _____ και η ξεγνοιασιά.
- Πρέπει να αναζητήσουμε τα _____ στοιχεία του κειμένου.
- Επηρέαζε και έπειθε τα πλήθη με την _____ του.

ΑΣΚΗΣΗ 2

Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της αρχαίας ελληνικής με την ερμηνεία τους:

Α'		Β'
καλλίκομος	*	* ενάρετος
καλλίπαις	*	* αυτή που έχει ωραία μαλλιά
καλλιπάρης	*	* αυτός που έχει ωραία μάγουλα
καλοήθης	*	* αυτός που έχει όμορφα παιδιά
καλλιστεῖον	*	* διαγωνισμός ομορφιάς

ΑΣΚΗΣΗ 3

Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας τη σωστή λέξη από τα παρακάτω:

καλοπροαίρετος, καλοτάξιδος, καλομαθαίνω, καλοδέχομαι, καλοπέραση

- Τα _____ παιδιά τους. Δεν τους αρνούνται τίποτα απ' ό,τι ζητήσουν.
- Είναι _____ άνθρωπος. Μπορείς να τον εμπιστευτείς άφοβα.
- _____ το καινούριο αυτοκίνητο!
- Μια ζωή κοίταζαν την _____ τους και να μη στερηθούν τίποτα. Τώρα η δουλειά τους φαίνεται σκλαβιά.
- Παρ' όλο που ήταν αργά, μας _____ στο σπίτι τους.

ΑΣΚΗΣΗ 4

Απαντήστε μονολεκτικά χρησιμοποιώντας σύνθετα του «καλός» στα εξής. Πώς λέγεται:

Α) αυτός που μεταδίδει πληροφορίες, υποκρινόμενος ότι ενδιαφέρεται;

Β) αυτός που έχει ωραία μάγουλα;

Γ) η ειδική μέθοδος αναπαραγωγής φωτογραφικών αντιτύπων με τη χρησιμοποίηση αλάτων και σιδήρου;

ΑΣΚΗΣΗ 5

Να βρείτε συνώνυμα και αντώνυμα, όπου υπάρχουν, των παρακάτω λέξεων του λεξιλογικού πίνακα:

Λέξεις	Συνώνυμα	Αντώνυμα
καλλίφωνος		
καλλωπίζω		
καλλιτεχνία		
κάλλος		
καλοσύνη		
καλοσυνάτος		
καλομαθαίνω		
καλότυχος		

B2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Πρώτο συνθετικό λέξη κλιτή – επίθετο

- Όταν το πρώτο συνθετικό είναι επίθετο, τότε ως θέμα λαμβάνεται το θέμα του αρσενικού, οποιουδήποτε γένους κι αν είναι το όνομα που αποτελεί το δεύτερο συνθετικό ή το όλο σύνθετο, π.χ.

μεγαλόπολις < μεγάλη – πόλις

ἀκρόπολις < ἄκρα – πόλις

ἄξιόνικος < ἄξιος – νίκη

χιλιοτάλαντος < χίλια – τάλαντα

- Το επίθετο καλός όταν λαμβάνεται ως πρώτο συνθετικό, γίνεται καλλι-, π.χ. καλλίφωνος, καλλίνικος.
- Το επίθετο πᾶς ως πρώτο συνθετικό γίνεται παντο- ή παν-, π.χ. παντοπώλης, πανσέληνος.
- Όταν ως πρώτο συνθετικό υπάρχει η έννοια του ὁ αὐτὸς (= ο ἴδιος), τότε στη θέση του τίθεται το ὁμο-, π.χ. ὁμομήτριος, ὁμότιμος, ὁμόφρων.

- Τα τέσσερα πρώτα κλιτά απόλυτα αριθμητικά (εἶς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες) ως πρώτα συνθετικά έχουν ως θέματα τα εξής:

εἶς→*μονο-*, π.χ. μονοειδής *δύο*→*δι-*, π.χ. δίδραχμον

τρεῖς→*τρι-*, π.χ. τριγενής *τέσσαρες*→*τετρα-*, π.χ. τετράπους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5η

Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Υποτακτική ενεστώτα του ρήματος είμι

ᾶ

ῆς

ῆ

ᾶμεν

ῆτε

ᾶσιν

Παρακείμενος			
λελυκώς – λελυκυῖα – λελυκός			ᾶ
»	»	»	ῆς
»	»	»	ῆ
λελυκότες – λελυκυῖαι – λελυκότα			ᾶμεν
»	»	»	ῆτε
»	»	»	ᾶσιν

Μονολεκτικός τύπος υποτακτικής παρακειμένου ε.φ.

λελύκω, λελύκης, λελύκη, λελύκωμεν, λελύκητε, λελύκωσιν

Γ1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να γραφεί η υποτακτική των παρακάτω παραδειγμάτων στον χρόνο που ανήκει και να μεταγραφεί και στους άλλους χρόνους της ίδιας φωνής:

- Ἦν ταῦτα πράττωσιν, ἀμαρτάνουσιν.

ΑΣΚΗΣΗ 3

Να αντικατασταθούν οι τύποι των παρακάτω ρημάτων από την οριστική που βρίσκονται στην υποτακτική αορίστου & παρακειμένου:

οριστική	Υποτακτική αορίστου	Υποτακτική παρακειμένου
ἐκήρυξας		
ταράττετε		
ἐλπίζομεν		
ἀπολύεις		
ιδρύσαμεν		
ὠνομάσατε		
ἀγοράζετε		
διδάσκει		
ἄρχω		
θαυμάζεις		
τρέφομεν		
κρύπτουσιν		

ΑΣΚΗΣΗ 4

Να τρέψεις την υποτακτική ενεστώτα στην υποτακτική αορίστου και το αντίστροφο, και να γραφεί και η υποτακτική παρακειμένου:

πράττειτε → _____
γράφουσιν → _____
βλάψομεν → _____
θύσης → _____
καταδιώκη → _____
διακόψω → _____
ἀλλάξουσιν → _____

ΑΣΚΗΣΗ 5

Να συμπληρωθούν τα κενά των παρακάτω φράσεων με τον κατάλληλο τύπο της υποτακτικής στον χρόνο που σας ζητείται:

- Ἐὰν τὸν ἀγρὸν _____ (σκάπτω, υποτακτική αορίστου), θησαυρὸν εὐρήσετε μέγαν.
- Ἄν ὁ θεὸς _____ (ἐθέλω, υποτακτική ενεστώτα), ῥαδίως κρατήσωμεν τῶν πολεμίων.
- Ἐὰν οἱ πολῖται _____ (ἐμμένω, υποκακτική ενεστώτα) τοῖς ὄρκοις, ἡ πόλις τὰ μέγιστα ὠφελεῖται.
- Τί _____ (πράττω, υποτακτική παρακειμένου), ὃ Περικλείς;
- Ὅταν πλεῖστα τις _____ (ἔχω, υποτακτική ενεστώτα), τότε πλεῖστοι τούτῳ φθονοῦσι.

- Ἦν οὖν ἡμεῖς _____ (πέμπω, υποτακτική αορίστου) τοῦτον, πλοῖα ἐνθάδε ἄξει.

ΑΣΚΗΣΗ 6

Να γράψετε το β' ενικό και γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα, αορίστου και παρακειμένου των ρημάτων:

ἐρμηνεύω

> _____

ἀριστεύω

> _____

τάττω

> _____

ΑΣΚΗΣΗ 7

Να μετατρέψεις τις υποτακτικές ενεστώτα σε υποτακτικές αορίστου στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό:

οὗτος στρατεύη > _____

ἡμεῖς γράφωμεν > _____

σὺ ἄρχῃς > _____

ὕμεῖς πείθητε > _____

οὗτοι πράττωσιν > _____

ἐγὼ βλάπτω > _____

οὗτοι φυλάττωσιν > _____

ὕμεῖς ἀλλάττετε > _____

ΑΣΚΗΣΗ 8

Να συμπληρώσετε στις φράσεις τον τύπο των ρημάτων που ζητείται στην παρένθεση:

- Νῦν δὲ φοβοῦμαι μὴ οἰέχθροιέφ' ἡμᾶς _____ (βαδίζω, υποτ. αορίστου).
- Ἐὰν _____ (βλάπτω, υποτ. αορ) τὴν ἡμετέραν χώραν, ὡς πολεμίους ὑμᾶς ἀλεξόμεθα.
- Ἐπειδὰν τάχιστα ἢ στρατεία _____ (λήγω, υποτ. αορ), εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν.
- Ἄν δυνατὸς _____ (εἰμί, υποτ. ενεστ), νικήσεις.
- Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγω ὑμῖν ταῦτα, ἵνα μὴ _____ (κινδυνεύω, υποτ. αορ).

ΑΣΚΗΣΗ 9

Να γράψεις το β' ενικό και γ' πληθυντικό υποτακτικής Ενεργητικής φωνής σε όλους τους χρόνους των ρημάτων: πιστεύω, γράφω, διδάσκω, κομίζω.

Ρήμα	ενεστώτας	αόριστος	Παρακείμενος
πιστεύω			
Γράφω			
Διδάσκω			
Κομίζω			

ΑΣΚΗΣΗ 10

Να γράψεις το γ' ενικό και β' πληθυντικό της Οριστικής και Υποτακτικής αορίστου και παρακειμένου των ρημάτων : παιδεύω, πράττω, τρίβω, νομίζω.

Ρήμα	Οριστική αορίστου	Οριστική παρακειμένου	Υποτακτική αορίστου	Υποτακτική παρακειμένου
Παιδεύω				
Πράττω				
Τρίβω				
Νομίζω				

ΕΝΟΤΗΤΑ 6η

Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Στη σύνθεση το πρώτο συνθετικό μπορεί να είναι άκλιτη λέξη, όπως επίρρημα, πρόθεση ή αχώριστο μόριο.

Άκλιτη λέξη ως α' συνθετικό		
Επίρρημα	Πρόθεση	Αχώριστο μόριο
<i>εὖ</i> : εὖ-σεβής <i>ἄγχι</i> : Ἀγχι-αλος <i>ἀεί</i> : ἀει-θαλής <i>ἄνω</i> : ἄνω-φερής <i>κάτω</i> : κατω-φερής <i>χαμαί</i> : χαμαι-λέων <i>πάλιν</i> : παλιν-νόστησις <i>δύς, τρίς</i> : δισ-μύριοι <i>ὄψι (ὄψι-)</i> : ὄψι-μαθής <i>ὄπι(σ)θεν</i> <i>(ὀπισθο-)</i> : ὀπισθό-δομος <i>ὀμοῦ</i> <i>(ὄμο-)</i> : <i>ὀμο-λογέω, ὀμολογῶ</i>	<i>εἰς</i> : εἰς-άγω <i>έν</i> : έν-δοξος <i>ἐκ</i> ἢ <i>ἐξ</i> -: ἐξ-άγω <i>πρός</i> : προσ-έχω <i>πρό</i> : προ-κρίνομαι <i>σύν</i> : συν-αινέω, συναινῶ (αλλά: <i>συν-γνώμη</i>) <i>ἀνά</i> : ἀνα-λαμβάνω <i>κατά</i> : κατα-γίγνομαι [αλλά: <i>καθ-ορῶ</i> (δάσυνση)] <i>διά</i> : δια-φθορά <i>παρά</i> : παρα-λαμβάνω <i>μετά</i> : μετα-πειθω <i>ἀμφί</i> : ἀμφί-δρομος <i>ἀντί</i> : ἀντι-λέγω <i>περί</i> : περι-φέρω <i>ἐπί</i> : ἐπι-τηδεύω <i>ἀπό</i> : ἀπο-λαμβάνω <i>ὑπό</i> : ὑπό-δικος <i>ὑπέρ</i> : ὑπερ-άνω	<i>ἄ-</i> : ἄ-δικος <i>δυσ-</i> : δύσ-μορφος <i>νη-</i> (στερητικό): νή-ποινος (= ατιμώρητος) επιτατικά <i>ἄρι-</i> , <i>ἐρι-</i> , <i>ζα-</i> (δηλώνουν το «πολύ»): <i>ζά-πλουτος</i> , <i>ἐρί-τιμος</i> <i>ἦμι-</i> : ἦμί-θεος

Β2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να χωρίσετε όλες τις σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και να δηλώσετε στη συνέχεια τι μέρος του λόγου είναι το πρώτο συνθετικό τους.

πειθανάγκη
ἀπειθῶ
ἀναπείθω
παραπείθω
εὐπείστος
πειθαρχῶ
πειθαρχία
πειθήνιος
πιστοποιῶ
πιθανολογῶ
ἐμπιστεύω

ΑΣΚΗΣΗ 2

Να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις της αρχαίας ελληνικής (ουσιαστικά, επίθετα και ρήματα, όπου είναι δυνατόν) με τα συνθετικά που δίνονται:

σύν + τέμνω
ἀνά + μορφόω, μορφῶ
ἀ- + δέω, δῶ (= δένω)
ἀεί + κινέω, κινῶ
δυσ- + τύχη
εὖ + γένος
ἐπί + ὄρκος
ἐκ + τρέπω

ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να κατατάξετε τις παρακάτω παράγωγες λέξεις της α.ε. στην κατηγορία που ανήκουν (πρόσωπο που ενεργεί, υποκοριστικά, αποτέλεσμα ενέργειας κτλ.), εφαρμόζοντας όσα διδαχθήκατε στην προηγούμενη τάξη: λέξις, λόγος, λογίδιον, λογύδριον, ρήτωρ, ρήσις, ρῆμα.

λέξις: ενέργεια, κατάσταση

λόγος: ενέργεια, κατάσταση

λογίδιον: υποκοριστικό

λογύδριον: υποκοριστικό

ρήτωρ: πρόσωπο που ενεργεί

ρήσις: ενέργεια, κατάσταση

ρῆμα: αποτέλεσμα ενέργειας

ΑΣΚΗΣΗ 2

Να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις της α.ε. με τα συνθετικά που δίνονται:

πρό + λέγω → (ουσ.) πρόλογος

ἀπό + λέγω → (ουσ.) ἀπολογία

πάλιν + λέγω → (ουσ.) παλιλλογία

λόγος + μάχομαι → (ουσ.) λογομαχία

λέγω + ποιέω, -ῶ → (επίθ.) λογοποιός

ΑΣΚΗΣΗ 3

Να εξηγήσετε τι σημαίνουν οι υπογραμμισμένες φράσεις:

α. Αυτή η προσπάθεια, ειρήσθω εν παρόδω, ευνοήθηκε και από διάφορα τυχαία γεγονότα.

β. Ο ύποπτος κατά την εξέτασή του από τους αστυνομικούς αποκάλυψε εν τη ρύμη του λόγου στοιχεία που κλόνισαν το άλλοθι του.

γ. Αυτός ο άνθρωπος είναι πνεύμα αντιλογίας.

α. ας λεχθεί κατά τη ροή του λόγου, ας αναφερθεί παρενθετικά (η φράση χρησιμοποιείται παρενθετικά, για να δηλώσει ομιλητής ότι πρόκειται να προσθέσει διευκρινιστικά ορισμένες πληροφορίες.

β. στη ροή του λόγου, καθώς μιλάει κανείς

γ. πρόσωπο που κατά σύστημα αντιλέγει, που διαφωνεί για να διαφωνεί, ακόμα και αν δεν υπάρχει ουσιαστικός λόγος.

B2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να κατατάξεις τις παρακάτω λέξεις σε απλές και σύνθετες:

κιθαρωδός(σύνθετη), αστυνόμος(σύνθετη), άνθος(απλή), ημεροδρόμος(σύνθετη), όρκος(απλή), λογογράφος(σύνθετη), ναύαρχος(σύνθετη), ηγεμόνας(απλή), φιλότιμος(σύνθετη), ιππόδρομος(σύνθετη), θύρα(απλή), θεός(απλή).

ΑΣΚΗΣΗ 2

Αφού χωρίσετε τις παρακάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη, να βρείτε:

α) ποια από αυτά είναι άκλιτα

β) το είδος της κλιτής ή της άκλιτης λέξης.

φυγόπονος: φεύγω(κλιτή-ρήμα)+πόνος(κλιτή- ουσιαστικό)
εκκόπτω: έκ(άκλιτη- πρόθεση)+κόπτω(κλιτή-ρήμα)
ιερογλυφικός: ιερός(κλιτή- επίθετο)+γλύφω(κλιτή-ρήμα)
εύελπης: εὖ(άκλιτη-επίρρημα)+έλπις(κλιτή-ουσιαστικό)
ναύαρχος: ναῦς(κλιτή-ουσιαστικό)+ἄρχω(κλιτή-ρήμα)
λοχαγός: λόχος(κλιτή-ουσιαστικό)+ἄγω(κλιτή-ρήμα)
μισάνθρωπος: μισός(κλιτή-επίθετο)+ἄνθρωπος(κλιτή-ουσιαστικό)
δύστυχος: δύσ(άκλιτη-μόριο)+τύχη(κλιτή-ουσιαστικό)
αφαιρώ: ἀπό(άκλιτη-πρόθεση)+αἶρω(κλιτή-ρήμα)
αφηγοῦμαι: ἀπό(άκλιτη-πρόθεση)+ἡγοῦμαι(κλιτή-ρήμα)
καθίσταμαι: κατά(άκλιτη-πρόθεση)+ἵσταμαι(κλιτή-ρήμα)
αφομοιώ: ἀπό(άκλιτη-πρόθεση)+ὄμοιος(κλιτή-επίθετο)
αρματηλάτης: ἄρμα(κλιτή-ουσιαστικό)+ἐλάυνω(κλιτή-ρήμα)
νομοθέτης: νόμος(κλιτή-ουσιαστικό)+τίθημι(κλιτή-ρήμα)
ευγνώμων: εὖ(άκλιτη-επίρρημα)+γνώμη(κλιτή-ουσιαστικό)

ΑΣΚΗΣΗ 3

Να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις με τα συνθετικά που σας δίνονται:

ἐπι+μένω	> ἐπιμένω
κατά+ἀγγέλλω	> καταγγέλλω
εὖ+ἄνθος	> εὖανθος
ἐκ+ὕβριζω	> ἐξυβρίζω
ἀπό+αἶρῶ	> ἀφαιρῶ
ἀπό+ἡγοῦμαι	> ἀφηγοῦμαι
ἐπί+ἀρμόζω	> ἐφαρμόζω

ΑΣΚΗΣΗ 4

Να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις με τα παρακάτω συνθετικά μέρη και με κάθε σύνθετη λέξη που προκύπτει να γράψετε πρόταση:

σῦκον + φαίνω (ουσ, αρσ)	> συκοφάντης
διά + ἀμπείρω (=διαπερνώ), (επίθ ουδ)	> διαμπερές
μέγας + πρέπω (επίθ, αρσ)	> μεγαλοπρεπής
ἄ- (στερ) + καιρός (επίθ θηλ)	> ἄκαιρη

Ο συκοφάντης διέδωσε ψευδείς κατηγορίες για να βλάψει τη φήμη του συναδέλφου του.

Η σφαίρα προκάλεσε διαμπερές τραύμα στο όχημα.

Ο μεγαλοπρεπής ναός εντυπωσίαζε κάθε επισκέπτη.

Η άκαιρη παρέμβασή του διέκοψε τη σοβαρή συζήτηση.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Η Ιωάννα Ζώτου είναι υποψήφια Διδάκτωρ στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

Είναι κάτοχος δυο μεταπτυχιακών: *Pedagogia scolastica: interventi nella didattica inclusiva e nelle difficoltà di apprendimento*, Università Telematica Pegaso Και «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning)», του Πανεπιστημίου Κρήτης

Έχει τελειώσει τη Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Κρήτης και τη Σχολή Οικονομίας, Διοίκησης και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Η Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη είναι φιλόλογος-γλωσσολόγος, απόφοιτη του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Συνεχίζει τις σπουδές της στο τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ενώ ολοκληρώνει και το μεταπτυχιακό της στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο τμήμα Σύγχρονες τάσεις στη Γλωσσολογία για εκπαιδευτικούς.

Παραλληλα παρακολουθεί σεμινάρια και επιμορφώσεις, με σκοπό να διευρύνει τις γνώσεις της στη διδασκαλία. Είναι κάτοχος πιστοποίησης Braille και παρακολουθεί μαθήματα νοηματικής.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση αυτού του βοηθήματος δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη στήριξη και τη συμβολή ανθρώπων που στάθηκαν συνοδοιπόροι σε αυτή την πορεία.

Θερμά ευχαριστώ τους ανθρώπους που βοήθησαν στη συγγραφή, οργάνωση και σχεδιασμό του βιβλίου. Ευχαριστώ τους μαθητές, που με την αγάπη τους για τη γνώση και τη ζωντάνια τους μας εμπνέουν καθημερινά να αναζητούμε νέους τρόπους διδασκαλίας και μας ωθούν να γινόμαστε καλύτερες.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται στο Φιλολογικό Σχολείο και στον ιδρυτή του, κ. Δημήτρη Νάτση, για την εμπιστοσύνη, την καθοδήγηση και την έμπρακτη στήριξη στην εκπαιδευτική πορεία. Η συμβολή του υπήρξε καθοριστική για τη διαμόρφωση της επαγγελματικής και επιστημονικής ταυτότητας.

Ευγνώμονες είμαστε επίσης προς τις οικογένειές μας, που με την υπομονή, την κατανόηση και την ενθάρρυνσή τους μας στήριξαν σε κάθε βήμα αυτής της δημιουργικής διαδικασίας.

Τέλος, ένα μεγάλο «ευχαριστώ» σε όλους τους εκπαιδευτικούς που θα εμπιστευτούν το έργο μας και κυρίως στους μαθητές και στις μαθήτριες που θα το κρατήσουν στα χέρια τους· σε αυτούς αφιερώνουμε αυτό το βοήθημα.

Ιωάννα Ζώτου

Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη

